

ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ 2025**ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ****ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ****ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ & ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ****ΚΕΙΜΕΝΟ Α: Η Μεσογειακή φώκια Μοναχός**

001. Σύμφωνα με το κείμενο, η φώκια μοναχός:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Δ.** δυσκολεύεται πολύ να επιβιώσει τα τελευταία εκατό χρόνια.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο αναφέρεται: Δυστυχώς, και τα τρία αυτά είδη αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν δραματικά προβλήματα επιβίωσης κατά τη διάρκεια του τελευταίου αιώνα.

002. της δεκαετίας: Τι εκφράζει η γενική;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Α.** το διαιρεμένο σύνολο

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με τη σημασία αυτή η γενική χρησιμοποιείται για να δηλώσουμε **το όλο** (της δεκαετίας). Το μέρος του όλου το φανερώνει ο προσδιοριζόμενος όρος (μέχρι τα μέσα).

003. το γένος: Ποια είναι η συντακτική του θέση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Α.** Υποκείμενο

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η λέξη *το γένος* αποτελεί υποκείμενο του ρήματος της πρότασης *περιλαμβάνει*, καθώς απαντά στην ερώτηση *ποιος/ποιο περιλαμβάνει*;

004. θίγουν: Ποιο είναι το αντώνυμο του ρήματος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Β.** ωφελούν

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το ρήμα *θίγω* στο κείμενό μας έχει τη σημασία του **προκαλώ σε κάποιον υλική βλάβη**, κυρίως αφαιρώντας ή περιορίζοντας κάποιο κεκτημένο δικαίωμά του. Επομένως, το αντώνυμό του είναι το ρήμα **ωφελώ**.

Έξυπνα και Εύκολα!

info@arnos.gr Επιμέλεια: Εκπαιδευτική Επιστημονική Ομάδα Προτύπων

005. Επειδή η φώκια βρίσκεται στην κορυφή της οικολογικής πυραμίδας, μπορεί να θεωρηθεί δείκτης της υγείας του θαλάσσιου περιβάλλοντος: Πώς συνδέονται οι προτάσεις μεταξύ τους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **A. Υποτακτικά**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση *Επειδή η φώκια βρίσκεται στην κορυφή της οικολογικής πυραμίδας* συνδέεται υποτακτικά με την κύρια πρόταση *μπορεί και αυτή με τη σειρά της συνδέεται επίσης υποτακτικά με τη δευτερεύουσα βουλητική πρόταση να θεωρηθεί δείκτης της υγείας του θαλάσσιου περιβάλλοντος*.

006. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή, σύμφωνα με το περιεχόμενο του κειμένου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **B. Σε σύνολο 18 ειδών φωκιών ανά τον κόσμο, οι φώκιες μοναχοί είναι αυτές που ζουν στις λιγότερο ψυχρές περιοχές του πλανήτη.**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο αναφέρεται: *Από τα 18 είδη φωκιών που υπάρχουν σήμερα στον κόσμο, οι φώκιες μοναχοί είναι αυτές που ζουν σε θερμότερες περιοχές του πλανήτη.*

007. Τι από τα παρακάτω δεν ισχύει, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Η σταδιακή μείωση του πληθυσμού των φωκιών επηρεάζει έμμεσα το θαλάσσιο περιβάλλον εν γένει.**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο αναφέρεται: *Επειδή η φώκια βρίσκεται στην κορυφή της οικολογικής πυραμίδας μπορεί να θεωρηθεί δείκτης της υγείας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και η εξαφάνισή της, προοίμιο της επικείμενης καταστροφής του. Φαίνεται λοιπόν, ότι η μείωση του πληθυσμού της φώκιας έχει άμεση σχέση με το θαλάσσιο περιβάλλον.*

008. Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία με τη λέξη **δραματικά**, όπως αυτή εμφανίζεται στο κείμενο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Δ. σοβαρά**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο *δραματικός* αναφέρεται σε κάτι πολύ έντονο και **σοβαρό**,

σε κάτι πολύ κρίσιμο, που δημιουργεί μεγάλη ένταση και που είναι ενδεχόμενο να οδηγήσει σε πολύ δυσάρεστα αποτελέσματα.

009. ανεξέλεγκτος: Ποιος είναι ο σωστός συλλαβισμός της λέξης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ε. α-νε-ξέ-λε-γκτος

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Σύμφωνα με τους κανόνες συλλαβισμού:

- Όταν ένα σύμφωνο βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα ή διφθόγγους, συλλαβίζεται με το φωνήεν ή τον διφθογγο που ακολουθεί.
- Τα **μπ, ντ, γκ** δεν χωρίζονται κατά τον συλλαβισμό.
- Τέλος, όταν τρία σύμφωνα βρίσκονται ανάμεσα σε φωνήεντα ή διφθόγγους, συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν ή διφθογγο, αν ξεκινά ελληνική λέξη τουλάχιστον από τα δύο πρώτα εξ αυτών.

010. προοίμιο της επικείμενης καταστροφής του: Με ποια ονοματική φράση θα μπορούσε να αντικατασταθεί, ώστε να μην αλλάξει το νόημα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Β. απαρχή της επερχόμενης καταστροφής του

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η λέξη *προοίμιο* σημαίνει την **απαρχή** μιας ευρύτερης ακολουθίας πραγμάτων που προαναγγέλλει τα επόμενα. Συγκεκριμένα, εδώ προαναγγέλλει μια *επικείμενη*, δηλαδή μια αναμενόμενη ή **επερχόμενη** καταστροφή.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β: Πρωτομαγιά: Τι είναι το μαγιάτικο στεφάνι - Πώς γιορτάζεται η ημέρα στην Ελλάδα

011. Ποια από τις ακόλουθες προτάσεις δεν ισχύει για τον εορτασμό της Πρωτομαγιάς, σύμφωνα με το κείμενο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Α. Έχει τις ρίζες του στη ρωμαϊκή εποχή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο αναφέρεται πως οι αρχαίοι Έλληνες την πρώτη μέρα του Μαΐου γιόρταζαν τα Ανθεστήρια, γιορτή που σχετίζεται με τον σημερινό εορτασμό της Πρωτομαγιάς. Επομένως, η γιορτή έχει τις ρίζες της στην ελληνική αρχαιότητα και όχι στη ρωμαϊκή εποχή, κατά την οποία απλώς υιοθετήθηκε το έθιμο.

012. Με τι έχει ταυτιστεί η δημιουργία του μαγιάτικου στεφανιού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. Υγεία και ευδαιμονία

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο αναφέρεται: Έφτιαχναν, δηλαδή, μαγιάτικα στεφάνια με πολλά άνθη για καλοτυχία, υγεία και προστασία. Η υγεία αναφέρεται σαφώς και η καλοτυχία ταυτίζεται με την ευδαιμονία, που δηλώνει την καλή τύχη, την ευτυχία.

013. Το ρήμα «άνθιζε» βρίσκεται σε εισαγωγικά, γιατί δηλώνει:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Β. μεταφορά

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Όπως μας πληροφορεί το απόσπασμα, η θεά Δήμητρα κάθε φορά που ανέβαινε η κόρη της στη Γη, «άνθιζε» από τη χαρά της, δηλαδή χαιρόταν πάρα πολύ. Επομένως το ρήμα έχει μεταφορική σημασία.

014. μαγιάτικα στεφάνια: Σε ποια πτώση βρίσκεται η φράση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. αιτιατική

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στην πρόταση Έφτιαχναν, δηλαδή, μαγιάτικα στεφάνια με πολλά άνθη για καλοτυχία, υγεία και προστασία. η λέξη στεφάνια λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο ρήμα έφτιαχναν. Επομένως βρίσκεται σε πτώση αιτιατική, όπως και η λέξη μαγιάτικα, η οποία αποτελεί επιθετικό προσδιορισμό του.

015. Τα ήθη και έθιμα της Πρωτομαγιάς ξεχωρίζουν ανά τόπο. Η πρόταση είναι:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Β. σύνθετη και επανυξημένη

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η πρόταση έχει δύο Υποκείμενα (τα ήθη και έθιμα), άρα είναι σύνθετη αλλά και προσδιορισμούς (της Πρωτομαγιάς, ανά τόπο), άρα και επανυξημένη.

016. διαδεδομένο: Ποια από τις ακόλουθες λέξεις / φράσεις έχει την ίδια σημασία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ε. ευρέως γνωστό

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο διαδεδομένο δηλώνει αυτό που έχει διαδοθεί, που έχει γίνει γνωστό σε πολλούς, σε μεγάλη κλίμακα. Άρα, είναι ευρέως γνωστό. Ίδια

σημασία έχει και η λέξη **πασίγνωστο** (επιλογή Γ), η οποία όμως δεν ταιριάζει εδώ γραμματικά, αφού δεν έχει υπερθετικό βαθμό και είναι λανθασμένη η έκφραση που θα σχηματιστεί: «το πιο πασίγνωστο».

017. για τον ερχομό της άνοιξης: Ποια πρόταση αποδίδει σωστότερα το νόημα της φράσης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. επειδή ήρθε η άνοιξη

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η φράση **για τον ερχομό της άνοιξης** δηλώνει αιτία (γιόρταζαν επειδή ήρθε η άνοιξη). Επομένως μπορεί να αντικατασταθεί με αιτιολογική πρόταση.

18. άνθη: Πώς σχηματίζεται η γενική πληθυντικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. ανθέων

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το ουσιαστικό ουδετέρου γένους κλίνεται ως εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
το άνθος	τα άνθη
του άνθους	των ανθέων
το άνθος	τα άνθη
- άνθος	- άνθη

019. Ποιο από τα παρακάτω μέρη του λόγου, όπως χρησιμοποιούνται στο κείμενο, διαφέρει από τα υπόλοιπα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δ. σπανιότερα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Οι λέξεις **ανοιξιάτικα, μαγιάτικα πλατιά και κίτρινα** είναι επίθετα, καθώς προσδιορίζουν ουσιαστικά (*ανοιξιάτικα λουλούδια, μαγιάτικα στεφάνια, πλατιά φύλλα, κίτρινα λουλούδια*) ενώ η λέξη **σπανιότερα** είναι επίρρημα που προσδιορίζει το ρήμα της πρότασης *επιλέγονται*.

020. Στην Κέρκυρα υπάρχει το «μαγιόξυλο», που είναι προπομπός του στεφανιού.

Η λέξη **προπομπός** δηλώνει αυτό που:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δ. Αυτό που η εμφάνισή του προαναγγέλλει κάτι.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η λέξη είναι σύνθετη από τα *προ* + *πέμπω* (=στέλνω). Δηλώνει αυτόν που στέλνει σήμα από πριν, δηλαδή **προαναγγέλλει κάτι**.